

Justiitsminister: punamonumentide aeg saab läbi

Laupäeval Puses suurpõgenemise mälestusüritusel viibinud justiitsminister Lea Danilson-Järgi sõnul on vaenusümbolite eemaldamist nõudva eelnõu sihtmärk okupatsiooni ülistavad monumendid.

Justiitsministeerium saatis äsja kooskõlamiseks eelnõu, mis käsitleb Eesti avalikus ruumis asuvaid vaenu õhutavaid, okupatsioonirežiimi, agressiooniakti, genotsiidi, inimsusvastaseid või sõjakuritegusid õigustavaid rajatisi või ehitisi. Eelnõuga loodetakse kohustada kolme kuu jooksul vaenulikke tekste või sümboleid avalikust ruumist eemaldama.

Kas nüüd tuleb Stalini-aegsetelt hoonetelt viisnurgad eemaldada?

Seda eelnõud ette valmistades andsime täiesti selgelt aru, et tegelikult on meil nõukogude ajast pärandit, mida ei ole mõistlik lammutada. Kui räägime kasvõi [Estonia teatri](#) laemaalist või nõukogude ajal ehitatud majade küljes olevatest viisnurkadest. Selle eelnõu sihtmärk on ikkagi eelkõige monumendid, mis on mõeldud selleks, et ülistada meil peale teist maailmasõjast okupatsiooni.

Kui tekib vaidlusi, oleme eelnõus ette näinud, et moodustatakse valitsuskomisjon, mis annab iga konkreetse objekti, mis avalikkuses vaidlusi tekitab, kohta hinnangu.

Selge, et see on kaalutlemise ja poliitilise otsuse koht, kas objekt riivab meie õiglustunnet või ohustab avalikku korda. Neid objekte peabki eraldi vaatama ja hindama.

On päris selge, et suur osa objektidest on sellised, mille puhul ei ole mingisugust kahtlust, et need on okupatsioonirežiimi ülistavad ehitised või mälestusmärgid. Aga vaidlusi võib teatud juhtudel tekkida ja selleks ongi valitsuskomisjoni moodustamine ette nähtud.

Kas eelnõu vastuvõtmine võiks tähendada, et „Aljoša“ peab ka Siselinna kalmistult lahkuma?

„Aljoša“ on juba viidud kalmistule ja sealt on valdav osa sellist sümboolikat, kirjadega tahvlid ja muu selline, eemaldatud. Ta on muudetud tänaseks üsna neutraalseks. Arvan, et kui see kuju ühiskonnas pingeid tekitab, võib selle teema juurde tagasi tulla. Praegu on olukord saanud lahenduse, mis on vastuvõetav nii meile, kes me selle okupatsiooni all elasime, kui ka neile, kelle

Le.ee

Estonia teater
Teater

jaoks see okupatsiooniaeg ja teise maailmasõja lõppemine tähendas hoopis midagi muud.

Läänemaal ei ole meil eriti nõukogude sümboolikat kandvat arhitektuuri, küll aga on kalmistutel standardse kujuga hauatähiseid. Kas siin võiks olla koht, kus riik tahaks sellest seaduseelnõust saavat seadust rakendada?

See on väga võimalik. Sest praegune riigikantselei komisjon, kes punamonumentidega tegeleb, on jõudnud otsusele, et kui ka kalmistutel on nõukogude režiimi ülistavate sõnumitega mälestusmärke ja tahvleid, tuleks need asendada neutraalsetega.

Näiteks kui seal on rõhutatud suurt isamaasõda, tuleks selle asemel kirjutada lihtsalt, et tegemist on teise maailmasõja ohvritega, kes seal puhkavad. Saame ka kalmistutel üle vaadata mälestusmärgid, et seal poleks tänapäeva Eestile vastuvõetamatuid sõnumeid.

Ega see ei ole nõukogudeaegse Maarjamäe memoriaali seaduseelnõu?

See ei ole spetsiifiliselt ainult Maarjamäe memoriaali eelnõu. Siia maani ei ole meil olnud seaduslikku alust, mis korraldaks igasuguste monumentide püstitamist või mahavõtmist. Oleme loomas üleüldist raamistikku, et kui kellelgi tuleb ka tulevikus idee panna kuhugi püsti mõni inimsusvastast tegevust ülistav monument, oleks meil võimalik selle püstitamist ära hoida.

Neid monumente on üle Eesti tohutult palju ja sellega tulebki tegelda omavalitsuste tasandil ja eesmärk on, et neid enam ei oleks.